

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24.08.1993, sp. zn. 4 To 614/93, ECLI:CZ:KSCB:1993:4.TO.614.1993.1

Číslo: 20/1994

Právní věta: Skutečnost, že obviněný neumí číst a psát, vždy snižuje jeho způsobilost se hájit, a proto musí mít obhájce již v přípravném řízení (§ 36 odst.2 tr.ř.).

Soud: Krajský soud v Českých Budějovicích

Datum rozhodnutí: 24.08.1993

Spisová značka: 4 To 614/93

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obhajoba nutná

Předpisy: 141/1961 Sb. § 36 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 20

Skutečnost, že obviněný neumí číst a psát, vždy snižuje jeho způsobilost se hájit, a proto musí mít obhájce již v přípravném řízení (§ 36 odst. 2 tr. ř.).

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. 8. 1993 sp. zn. [4 To 614/93](#))

Krajský soud zamítl stížnost okresního prokurátora proti usnesení Okresního soudu v Prachaticích z 16. 7.1993 sp. zn. 4 T 102/93.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Prachaticích usnesením 4 T 102/93 ze dne 16. 7. 1993 podle § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř. vrátil okresnímu prokurátorovi k došetření trestní věc obžalované R. Č., na niž byla podána obžaloba pro trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, podle § 197a tr. zák., jehož se měla dopustit tím, že v dopoledních hodinách dne 5. 5. 1993 v budově Zvláštní školy ve Vimperku, okres Prachatice, vyhrožovala učitelce školy J. K. způsobením těžké újmy a zabitím jejích dcer, a to takovým způsobem, že u ní vzbudila obavu z uskutečnění výhrůžek. Okresní soud dovedil, že existují pochybnosti o tom, že obžalovaná je schopna se náležitě hájit, a že tedy měla mít obhájce již v přípravném řízení (§ 36 odst. 2 tr. ř.).

Toto usnesení bylo napadeno stížností okresním prokurátorem, který namítl, že skutečnost, že obžalovaná neumí číst a psát, nesvědčí ještě o tom, že by měla problémy duševního rázu. Ona sama o tom nehovořila a nevyplývá to ani ze zprávy z místa bydliště. V její osobě nemohou být proto takové vady, že by se neuměla náležitě vyjadřovat, nebo že by neuměla náležitě vnímat určité jevy a o nich vypovídat, což by bylo důvodem nutné obhajoby podle § 36 odst. 2 tr. ř.

Krajský soud přezkoumal napadené usnesení a dospěl k závěru, že stížnost není důvodná. Již v řízení, které napadenému usnesení předcházelo, došlo k porušení procesních předpisů.

Podle § 36 odst. 2 tr. ř. musí mít obviněný obhájce také tehdy, považuje-li to soud, a v přípravném řízení vyšetřovatel nebo prokurátor, za nutné, zejména proto, že vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obviněného mají pochybnost o jeho způsobilosti náležitě se hájit. Ze skutečnosti, že důvod nutné obhajoby existuje od začátku řízení, vyplývá nutnost, aby takový obviněný měl obhájce již od vznesení obvinění.

V daném případě bylo od počátku řízení o obviněné známo, že nechodila do školy, a že neumí číst ani psát. U takovéto osoby, pro její vážné nedostatky v základním vzdělání, jsou vždy dány pochybnosti o její způsobilosti náležitě se hájit a slovem správně vyjadřovat určité jevy, jakož i o nich spolehlivě vypovídat. Tyto pochybnosti nelze ani odstranit. I v případech, kdy takový obviněný dobře zvládá běžné životní situace a je schopen dobře komunikovat se svým okolím, zůstává výrazně omezena možnost jeho obhajoby v tom směru, že není schopen přečíst si protokoly o provedených důkazech a písemné vyhotovení rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení. Takový obviněný proto musí mít obhájce již v přípravném řízení (§ 36 odst. 2 tr. ř.).

Podle § 161 odst. 2 písm. b) tr. ř. se koná vyšetřování o trestných činech, o kterých se jinak koná vyhledávání tehdy, jde-li o řízení proti mladistvému, uprchlému, nebo proti osobě, která je zbavena způsobilosti k právním úkonům, nebo její způsobilost k právním úkonům je omezena a nebo jsou-li vzhledem k jeho tělesným nebo duševním vadám pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit. V případě obžalované R. Č. se konalo pouze vyhledávání, ač s ohledem na nedostatek základního vzdělání a negramotnost obžalované byly pochyby o její způsobilosti náležitě se hájit. Mělo se proto konat o trestném činu obviněné vyšetřování a obviněná měla mít od počátku řízení obhájce. 1)

Z uvedeného vyplývá, že v řízení, jež předcházelo napadenému usnesení, došlo k vážným procesním vadám a nedostatkům, jež zpochybňují správnost a úplnost skutkových zjištění. Teprve poté, kdy tyto nedostatky budou odstraněny, bude namístě podat obžalobu.

Jestliže Okresní soud respektoval příslušná procesní ustanovení upravující přezkoumání obžaloby z hledisek uvedených v § 181 odst. 1 a § 186 tr. ř., nelze považovat rozhodnutí o vrácení věci k došetření za chybné.

Krajský soud proto stížnost okresního prokurátora podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

1) Redakční pozn.: Po účinnosti zákona č. 292/1993 Sb. se koná v trestních

věcech pouze vyšetřování jako jediná forma přípravného řízení (§ 161 tr. ř.).